

Latijnse taal en cultuur

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 De onder '2 Algemene regels' geformuleerde bepalingen met betrekking tot een vraag zijn mutatis mutandis ook van toepassing op een kolon.
- 2 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen scorepunt(en) in mindering wordt/worden gebracht.
- 3 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolon een ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolon.
- 4 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt /

meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolon.

- 5 Indien bij de vertaling van een kolon een Latijns woord niet is vertaald en dit woord niet van essentieel belang is voor de betekenis van dit kolon, één scorepunt in mindering brengen, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

4.1 Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 1

1 maximumscore 1

de bedekte en de onbedekte delen van Daphne's lichaam/armen
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Alleen een scorepunt toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

2 maximumscore 1

Nee, ze vlucht omdat ze helemaal geen (liefdes)relatie wil / vanwege het feit dat ze door de anti-liefdespijl van Amor getroffen is.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

3 maximumscore 3

- a. Ik ben geen vijand / Ik houd van je 1
  - b. Je zou je pijn kunnen doen / Je zou kunnen vallen / Je zou je benen kunnen verwonden 1
  - c. Ik ben niet zo maar iemand(, maar de god Apollo) / Ik ben belangrijk / Ik ben een (veelzijdige) god 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

4 maximumscore 1

per me quod erit(que fuitque estque) patet (regel 517-518)

5 maximumscore 2

- De opmerking '(Ei mihi, quod) nullis amor est sanabilis herbis' / '(mijn) liefde is niet te genezen' / 'er is tegen (mijn) liefde geen kruid gewassen' lijkt in tegenspraak te zijn met 1
  - het aanreiken van (genees)middelen tegen de liefde (in de *Remedia Amoris*) 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 1 (opiferque) per orbem (dicor) (regel 521-522)	
7	maximumscore 1 blanditias (regel 531)	
8	maximumscore 1 timido (regel 525)	
9	maximumscore 2	
	• a. $\overset{\sim}{-} \overset{\sim}{-} \overset{\sim}{-} \overset{\sim}{-} \overset{\sim}{-} \overset{\sim}{-} \overset{\sim}{-} \overset{\sim}{-} \overset{\sim}{-} \overset{\sim}{-}$	1
	• b. met forma; de slot-a van aucta is kort, en dus congrueert het met forma, dat nominativus/onderwerp is / en dus congrueert aucta niet met fuga (dat een lange a heeft)	1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
	<i>Opmerking</i> <i>Bij b. alleen een scorepunt toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</i>	
10	maximumscore 1 De herhaling van de letter p / De alliteratie klinkt als het geluid van roffelende dierenpoten. Of woorden van overeenkomstige strekking.	
11	maximumscore 2	
	• In de regels 504-509 heeft Apollo betoogd dat zijn achtervolging niet door vijandschap wordt gedreven (maar door liefde)	1
	• In de vergelijking is de drijfveer vijandschap	1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	

Tekst 2

---

12 **maximumscore 1**
op (Paris') liefde/trouw
Of woorden van overeenkomstige strekking.

13 **maximumscore 1**
finiet (regel 164) is een futurum
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking
Alleen een scorepunt toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
14	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • a. virtus (regel 168) • b. Pallade (regel 168) • c. te (regel 165) 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
	<p><i>Opmerking</i> <i>Bij c. niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven 'tuo (regel 167)'.</i></p>	
15	maximumscore 1	
	<p>Paris weet niet / De lezer weet dat Paris in Troje grote verwijten gemaakt zullen worden / dat er ellende uit zal voortkomen / dat Troje erdoor ten onder zal gaan. Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
	<p><i>Opmerking</i> <i>Alleen een scorepunt toekennen wanneer ingegaan is op enerzijds de kennis van de lezer en/of het gebrek aan kennis bij Paris, en anderzijds de inhoud van die kennis.</i></p>	
16	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • a. Non degener (regel 173) • b. nec turpiter (regel 174) 	<p>1</p> <p>1</p>
17	maximumscore 1	
	<p>In regel 187 beweert Paris dat Helena bij het zien van Troje / in Troje zal zeggen dat Griekenland (heel) arm is. Dat wordt in regel 188 uitgelegd door mede te delen dat Troje (heel) rijk is / dat elk huis in Troje net zo rijk is als een hele stad elders. Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
	<p><i>Opmerking</i> <i>Alleen een scorepunt toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</i></p>	
18	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • a. Paris wil (met zijn brief) Helena voor zich winnen (en een negatieve opmerking over Sparta zou beledigend zijn voor de in Sparta wonende Helena) • b. Paris heeft in de vorige regels een negatieve opmerking over Griekenland gemaakt (en Sparta is een Griekse stad) 	<p>1</p> <p>1</p>
	<p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
19	<p>maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • a. cultus (nostra de gente virorum) (regel 195) • b. non facit iste locus (regel 192) • c. Bij Ovidius hoopt Paris dat Helena zich door de verwachting van weelde zal laten verleiden. Bij Euripides verwijt Hecuba Helena dat ze zich door deze verwachting heeft laten verleiden <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Bij c. alleen een scorepunt toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</i></p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
20	<p>maximumscore 1</p> <p>Als Trojaanse mannen er al zo prachtig (verzorgd) uitzien, dan zal (de verzorging van) het uiterlijk van Trojaanse vrouwen al helemaal prachtig / des te prachtiger zijn.</p> <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
21	<p>maximumscore 1</p> <p>Ze wordt neergezet als een plattelandsmeisje / als afkomstig uit een of andere onbetekenende plaats.</p> <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
22	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • a. gaudet (regel 204) • b. (volucrum) mater Amorum (regel 203) 	<p>1</p> <p>1</p>
23	<p>maximumscore 2</p> <p>Menelaus' vader / Atreus had de kinderen / een kind van zijn broer / van Thyestes als maaltijd (voor hem) bereid; de zon (met zijn licht) keerde zich daarvan (in/uit afschuw) met zijn paarden/wagen af.</p> <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Eén scorepunt in mindering brengen voor elke onjuiste, onvolledige of ontbrekende verklaring van een van de in de vraag genoemde Latijnse woorden.</i></p>	
24	<p>maximumscore 1</p> <p>(de regels) 209 en 210</p>	
25	<p>maximumscore 1</p> <p>Tantalus is een zware misdadiger (aan wie Paris in de regels 211-212 refereert om negatief over Menelaus te zijn, terwijl Paris in het voorafgaande heeft gezegd dat Phrygiërs hooggewaardeerd zijn).</p> <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

Opmerking vooraf

Een praesens historicum mag zowel met een onvoltooid tegenwoordige tijd als met een onvoltooid verleden tijd of voltooid tegenwoordige tijd vertaald worden.

Kolon 26

26 maximumscore 2

“O utinam possim populos reparare

O/Ach kon ik de volken / de bevolking maar (weer) herstellen/vervangen / als ik toch de volken / de bevolking (weer) kan/kon herstellen/vervangen / O/Ach moge/mocht ik toch de volken / de bevolking (weer) kunnen herstellen/vervangen / O/Ach hopelijk kan ik de volken / de bevolking (weer) herstellen/vervangen

Niet fout rekenen: **O** niet vertaald

Niet fout rekenen: **populos** mensen

reparo elke andere betekenis dan ‘(weer) herstellen/vervangen’ of een synoniem daarvan

0

Kolon 27

27 maximumscore 1

paternis artibus

met/door de bekwaamheid / met/door de middelen/kunst(en) / op de manier van mijn vader

Niet fout rekenen: **paternis** vaderlijke

Kolon 28

28 maximumscore 1

atque animas formatae infundere terrae!

en (de) levensadem inblazen in (de) vormgegeven klei

Niet fout rekenen: **animas** levensadems

Kolon 29

29 maximumscore 2

Nunc genus in nobis restat mortale duobus

Nu bestaat de menselijke soort / het sterfelijk geslacht alleen nog uit ons tweeën

genus elke andere betekenis dan ‘soort/geslacht’ of een synoniem daarvan

0

mortale verbonden met **nobis**

0

Vraag	Antwoord	Scores
<p>Kolon 30 30 maximumscore 1 — sic visum superis — zo is er besloten door de (hemel)goden</p>		
	<p>superi elke andere betekenis dan '(hemel)goden' of een synoniem daarvan</p>	0
<p>Kolon 31 31 maximumscore 2 hominumque exempla manemus.” en blijven wij / en wij blijven (bestaan als) voorbeelden/originelen van (de) mensen</p>		
	<p>Niet fout rekenen: exempla vertaald als enkelvoud manere wachten (op)</p>	0
<p>Kolon 32 32 maximumscore 1 Dixerat, et flebant. Hij had (zo) gesproken, en ze / Deucalion en Pyrrha huilden</p>		
	<p>Niet fout rekenen: Dixerat Hij sprak (zo)</p>	
<p>Kolon 33 33 maximumscore 2 Placuit caeleste precari numen Het beviel hun / ze besloten de goddelijke macht / de hemelse godheid te smeken</p>		
	<p>caeleste niet verbonden met numen</p>	0
	<p>caeleste precari numen dat de goddelijke macht / de hemelse godheid gesmeekt werd</p>	1
<p>Kolon 34 34 maximumscore 2 et auxilium per sacras quaerere sortes. en hulp te zoeken/vragen door/met (een) heilige orakelspreuk(en)</p>		
	<p>per bij/aan</p>	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Kolon 35

35 **maximumscore 1**

Nulla mora est;
Er was geen uitstel

Niet fout rekenen: Het kon meteen gebeuren

Kolon 36

36 **maximumscore 1**

adeunt pariter Cephisidas undas,
ze gingen samen naar de rivier de Cephisus

Regel 370 is voorvertaald.

Kolon 37

37 **maximumscore 2**

Inde ubi libatos irroravere liquores
Zodra/toen ze (de/het) uit de rivier geschept(e) vloeistof(fen)/water
gesprenkeld hadden

Niet fout rekenen: **irroravere** ze sprenkelden / ze hebben gesprenkeld

Kolon 38

38 **maximumscore 1**

vestibus et capiti,
over (hun) kleding en (hun) hoofd (heen)

Kolon 39

39 **maximumscore 2**

flectunt vestigia sanctae ad delubra deae,
richtten/wendden ze hun stappen naar de/een tempel van de/een heilige
godin

Niet fout rekenen: **flecto vestigia** (zich) omkeren

Niet fout rekenen: **sanctae ad delubra deae** naar de/een heilige tempel
van de/een godin

Niet fout rekenen: **delubra** vertaald als meervoud

Kolon 40

40 **maximumscore 2**

quorum fastigia turpi pallebant musco
waarvan de gevelstenen groenachtig waren door ontsierend/lelijk mos

Niet fout rekenen: **quorum fastigia** de gevelstenen daarvan/ervan

Niet fout rekenen: **palleo** bleek zijn

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 41		
41	maximumscore 1 stabantque sine ignibus arae. en (waarvan) de altaren zonder vuur/vuren stonden / en (waarvan) het altaar zonder vuur/vuren stond	
	Niet fout rekenen: stabantque sine ignibus arae vertaald als hoofdzin ignibus arae vuren van het altaar arae brandstapel(s)	0 0
Kolon 42		
42	maximumscore 2 Ut templi tetigere gradus, Zodra/toen ze de treden/trap van de tempel bereikt hadden	
	Niet fout rekenen: tetigere ze bereikten / ze hebben bereikt ut elke andere betekenis dan 'zodra/toen' of een synoniem daarvan	0
Kolon 43		
43	maximumscore 2 procumbit uterque pronus humi bogen beiden zich voorover (naar voren) ter aarde / gingen beiden voorover/plat op de grond liggen	
	Niet fout rekenen: uterque elk Indien niet als hoofdzin vertaald pronus elke andere betekenis dan 'voorover/plat' of een synoniem daarvan	1 0
Kolon 44		
44	maximumscore 2 gelidoque pavens dedit oscula saxo; en gaven bevend kussen aan het/de koude steen / het koude marmer	
	dedit niet vertaald met als onderwerp uterque (kolon 43) gelido saxo niet vertaald als dativus	0 0
Kolon 45		
45	maximumscore 1 atque ita (kolon 46) dixerunt en zo zeiden ze	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Kolon 46

46 **maximumscore 2**

“Si precibus” (kolon 45) “numina iustis victa remollescunt,
Als de goden / goddelijke macht/wil, overgehaald door
rechtvaardige/gerechtigde/juiste gebeden/smeekbeden, zich
laten/laat vermurwen

Niet fout rekenen: **precibus iustis** verbonden met **remollescunt** in
plaats van met **victa**

Kolon 47

47 **maximumscore 1**

si flectitur ira deorum,
(en) als de woede van de goden (zo/erdoor) tot bedaren gebracht wordt

Kolon 48

48 **maximumscore 2**

dic, Themis, qua generis damnum reparabile nostri arte sit,
zeg (ons dan), Themis, op welke manier het verlies / de schade van de
menschheid herstelbaar is

Themis Themis

1

damnum elke andere betekenis dan ‘verlies/schade’ of een synoniem
daarvan

0

reparabile niet vertaald als naamwoordelijk deel van het gezegde

0

Kolon 49

49 **maximumscore 2**

et mersis fer opem, mitissima, rebus.”
en bied/breng hulp, zeer milde / allermildste, aan/bij de
overstroomde/verzonken wereld/natuur/dingen

Niet fout rekenen: **mersis rebus** vertaald als ablativus absolutus

opem ferre elke andere betekenis dan ‘hulp bieden/brengen’ of een
synoniem daarvan

0

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 31 mei. Meteen aansluitend op deze datum start Cito met de analyse van de examens.

Ook na 31 mei kunt u nog tot en met 11 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

---

vraag 4	Lucianus, Dialogi Deorum 16
vraag 19	Euripides, Trojaanse vrouwen, 991-997
vraag 22	Homerische hymne voor Aphrodite, 199
vraag 24	Ovidius, Legendarische vrouwen [Heroides], W.A.M. Peters, Baarn 1994
tekst 1	Ovidius, Metamorphoses 1.497-539
tekst 2	Ovidius, Heroides 16.163-212
tekst 3	Ovidius, Metamorphoses 1.363-380